

USKONNONOPETUS – TULEVAISUUDEN KOULUA RAKENTAMASSA

USKONNONOPETUS JA KOULU

Yhteiskunnan antaman uskontokasvatuksen keskeisenä tavoitteena on sekä varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa että lukiossa **monipuolinen uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys**. Tämä yleissivistys saavutetaan perehtymällä monipuolisesti omaan kulttuuriperintöön sekä muihin uskontoihin ja maailmankatsomuksiin sekä kehittämällä eettisesti vastuullista elämänsäntettä.

Koulun uskonnonopetus on yhteiskunnan tarpeista lähtevää tiedollista opetusta ja se eroaa selkeästi kirkon uskontokasvatuksesta niin tavoitteiltaan kuin sisällöiltäänkin. Uskonnonopetuksen tehtävänä on tutustuttaa oppilas monipuolisesti uskonnolliseen kulttuuriin sekä tuoda esiin oppilaan kehityksen ja kasvun kannalta keskeisiä tekijöitä. Oppilasta autetaan ymmärtämään **uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskontojen vaikutuksia paikallisissa, kansallisissa ja globaaleissa yhteisöissä**. Uskonto ei koostu vain yliluonnollista kokevista uskomuksista, vaan vaikuttaa voimakkaasti myös ympäröivään yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Esimerkiksi kristinuskolla on voimakas yhteys eurooppalaiseen ajanlaskuun, kuvataiteeseen, juhlaperinteeseen, lainsäädäntöön, tapakulttuuriin, pukeutumiseen sekä suomen kieleen ja suomalaiseen nimistöön. Kulttuuria on myös tapa, jolla analysoimme olemassaolon kokemuksen. Tässä mielessä uskonnot ovat kulttuurin syvä-rakennetta (esimerkiksi islamilaista yhteiskuntaa ei ymmärrä tuntematta uskonnon keskeisiä ideoita, USA:n politiikkaa on mahdotonta ymmärtää ilman reformoitua kristillisyyttä, ilman katolisen ja luterilaisen kristillisyyden tuntemista on vaikeaa ymmärtää vaikkapa Etelä-Euroopan ja Pohjois-Euroopan sosiaalityön eroja).

Peruskouluun on tällä hetkellä vahvistettu 13 uskonnon opetussuunnitelmien perusteet. Vuonna 2007 peruskouluikäisistä **94% osallistui evankelis-luterilaisen uskonnon opetukseen, 1% ortodoksiseen, noin 3% elämäkatsomustiedon opetukseen ja noin 2% muiden uskontojen opetukseen**. Uskontosidonnaisten ryhmien yleistavoitteissa korostetaan oppilaan oman uskonnon tuntemista, mutta myös kykyä kohdata muita, varsinkin suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttavia uskontoja. Oman uskonnon opetuksen tavoitteena on, että oppilas tuntee oman uskonnollisen taustansa, osaa kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus sekä pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa maailmassa. Opetus tarjoaa oppilaalle tietoja, taitoja ja kokemuksia, joiden avulla hän voi tunnistaa ja tietoisesti valikoida omaan identiteettiin, uskonnolliseen äidinkieleen ja maailmankatsomukseen vaikuttavia elementtejä.

LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN TAUSTA

Nykyinen uskonnonvapauslaki astui voimaan 1.8.2003. Lain taustalla vaikuttaa ajatus **positiivisesta uskonnollisesta vapaudesta**: uskonto ymmärretään paitsi yksilön valinnaksi ja oikeudeksi, myös osaksi yhteisön perinnettä. Uskonnonvapautteen kuuluu oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus sekä oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Valtion tehtävänä on turvata uskonnonvapaus ja luoda edellytykset sen toteutumiseen. **Uskonnonvapaus on perustuslain mukainen perusoikeus, johon sisältyy myös oikeus uskontokasvatukseen**. Oikeus uskonnonopetukseen on kirjattu myös YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen (YK 1989, 29. artikla) sekä lukuisiin muihin kansainvälisiin sopimuksiin (ks. esim. YK:n ihmisoikeuksien julistus 18. ja 26. artikla; Euroopan Neuvoston ihmisoikeussopimus 9. artikla; Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus 18. artikla; EU:n perusoikeuskirja 10. artikla; Ta- loudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, III osan 13. artikla; Asetus syrjinnän vastustamisesta opetuksen alalla koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta, 5. artiklan kohta 1 b; Lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus; ETYJin Wienin sopimus 16.6.).

Opetusministeriön strategia 2015 määrittelee yhdeksi kuudesta toimialansa strategisesta avainalueesta henkisen kasvun ja oppimisen edistämisen. Uskonnonopetus tukee osaltaan opetusministeriön tavoitteita koskien kulttuurisia elämyksiä ja kokemuksia sekä henkistä hyvinvointia. Samaisessa strategiassa sivistyksen perustaksi nimetään tieteen ja taiteen oheen kulttuuriperinnön arvostus. **Uskonnonopetus on kulttuuriperintökasvatusta parhaimmillaan; taide, arkkitehtuuri, juhlapyhät, suomalainen sielunmaisema, musiikki - kaikki tämä avautuu kulttuurisesta viitekehystä käsin uskonnon tunnilla.** Oman uskonnon opetus turvaa osaltaan myös kulttuuriperinnön moninaisuuden säilymisen.

MIKSI USKONNONOPETUSTA TARVITAAN?

Viime vuosikymmenen aikana tapahtuneet yhteiskunnalliset ja globaalit muutokset ovat asettaneet uusia haasteita kouluopetukselle. Tutkija, FT Kimmo Ketola listaa teoksessaan *Uskonnot Suomessa 2008* liki 300 Suomessa vaikuttavaa uskonnollista yhteisöä, liikettä tai järjestöä. Vaikka yli 80 prosenttia suomalaisista kuuluukin evankelis-luterilaiseen kirkkoon, ympäröivä yhteiskunta on muuttunut ja muuttuu edelleen yhä monikulttuurisemmaksi ja moniarvoisemmaksi.

Perinteisten auktoriteettien ja traditioiden, kuten koulun, perheen ja kirkon, asema on murtunut eikä ihminen enää saa tukea identiteetilleen yhtenäiseltä arvoperustalta. Vallalla ei ole enää yhtä tai kahden hallitsevaa eettistä järjestelmää, vaan ihmiset liikkuvat sujuvasti erilaisten eettisten järjestelmien välillä. Voidaankin puhua eräänlaisesta sekä-että -eetoksesta. Ihmisen minuuksia koostuu osakokonaisuuksista, ja elämänhallinta on vaikeutunut. Ikävimpää esimerkkejä tästä ovat Jokelan ja Kauhajoen tragediat. Traagisten tapahtumien jälkeen tiedotusvälineissä ja keskustelupalstoilla on peräänkuulutettu ihmisarvon opettamisen ja tähän liittyvän kasvatuksen tärkeyttä. Tutkimusten mukaan **uskonnonopetuksella on tärkeä rooli ihmisoikeuskasvatuksen toteuttajana** (ks. esim. Matilainen 2009; Ihmisoikeuskasvatuksen käsikirja 2000, 103). Koulun oppiaineista erityisesti uskonnon opetuksessa painottuvat ihmisoikeuskasvatukseen liittyvät teemat, ja niiden käsittelyyn voidaan tarvittaessa varata runsaastikin aikaa.

Myös nuorten ja koulun välinen suhde on muuttunut: maailmaa ei niinkään tulkita koulun antamien välineiden avulla, vaan nuoret pikemminkin arvioivat koulua maailmasta käsin. Koulutuskeskustelussa matematiikan, luonnontieteiden, taito- ja taideaineiden sekä informaatioteknologian opetuksen kehittäminen on usein nähty ratkaisuksi muutospaineisin. Tätä ei kuitenkaan tule tehdä humanistis-yhteiskunnallisen yleissivistyksen kustannuksella. **Koulun keskeisimpänä tehtävänä on vastata tulevaisuuden kansalaisten sivistyksestä ja valmiuksista elää alati muuttuvassa maailmassa.** Muutosprosesseista selviytyminen edellyttää vahvaa itsetuntoa, tietoa omasta kontekstista ja sen historiasta sekä ympärillämme vaikuttavista kulttuureista ja uskonnoista. Koulun tulisi kaikessa toiminnassaan tiedostaa tehtävänsä yhteiskunnallisena avainorganisaationa matkalla monikulttuuriseen ja -uskontoiseen yhteiskuntaan: koulussa oppilaat sosiaalistuvat suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen arvoihin.

Ennen vuotta 2001 monissa Euroopan maissa monikulttuurisuutta yritettiin käsitellä häivyttämällä yhteiskunnasta uskonto ja siihen liittyvät elementit. Valitettavasti uskonnosta ei pääse eroon kieltämällä. 9/11 terrori-iskun jälkeen uskontojen kohtaaminen on noussut kansainvälisen politiikan keskiöön, ja uskonnon rooli on EU:n integraatioprosessissa jatkuvasti kasvava. Huoli etnisten ryhmien välisestä sovusta on ajankohtainen kaikissa Euroopan Neuvoston jäsenmaissa. **Globalisaatio ei ole johtanut uskonnollisuuden vähenemiseen – päinvastoin, uskonnon merkitys on kasvanut monissa maailman osissa.** Uuden ajan uskonnollisuus ilmenee monimuotoisena: uusien yhteisöjen muodostumisena ja myös perinteisen, konservatiivisen uskonnollisuuden leviämisenä – joskus jopa fundamentalistisena liikehdintänä.

Uskonnot ovat globaaleja toimijoita, ja siten avainasemassa puhuttaessa maailmanrauhasta. Turvallisuuspolitiikan näkökulmasta opetuksessa on tärkeää käsitellä myös uskontojen varjopuolia ja niiden osallisuutta kriiseihin. Paras tapa ehkäistä fundamentalismia on tarjota asianmukaista ja kriittistä tietoa omasta ja muiden uskonnoista sekä niiden sisäisestä moninaisuudesta. Uskontoja tarkastellaan ilmiönä, joissa on aineksia niin rauhanrakentamiseen kuin väkivaltaan. **Oman uskonnon ope-**

tus mahdollistaa kulttuuristen ja uskonnollisten syvärakenteiden tuntemuksen. Vain tällöin oppilas voi todella ymmärtää toisen uskon lähtökohtia ja osaa peilata niitä omaan kulttuuriperintöönsä mahdollistaen aidon dialogin. Opetusministeriön julkaisema *Kansainvälisyyskasvatus 2010 - Ehdotus kansalliseksi kansainvälisyyskasvatuksen toimenpideohjelmaksi* linjaakin seuraavaa:

Uskontojen välinen yhteydenpito on erityisen tärkeää yhteiskunnassa, joka pyrkii entistä suurempaan avoimuuteen ja monimuotoisuuteen. Vain poistamalla väärinkäsityksiä ja ennakkoluuloja voimme luoda keskinäistä kunnioitusta, suvaitsevaisuutta ja yhteisymmärrystä uskonnollisten, kulttuuristen ja etnisten ryhmien välillä. Erilaiset ryhmät ja yhteisöt, enemmistökirkosta vähemmistöyhteisöihin, muodostavat yhdessä tämän päivän suomalaisen yhteiskunnan. Uskontojen ja maailmankatsomusten välinen vuoropuhelu on keskeinen edellytys myös maailmanrauhan ja eri kulttuuripiirien välisen ymmärryksen ja yhteistyön kehittämiseksi. On tärkeää, että kaikki ihmiset kunnioittavat sitä, mikä on toiselle pyhää. (s.25)

Monikulttuurisuus- tai kansainvälisyyskasvatusta ei voi tehdä onnistuneesti, ellei samalla pohdinta omia juuria ja oman toiminnan ja ajattelun lähtökohtia. [...] Oman uskonnollisen identiteetin tunnistaminen antaa edellytyksiä kohdata eri tavalla uskovia ilman pelkoa ja vieroksuntaa. Kansainvälisyyskasvatuksen tavoitteet eivät toteudukaan omasta identiteetistä luopumalla vaan siihen entistä syvemmin perehtymällä. Yhtä tärkeä on mahdollisuus syventyä toisiin uskontoihin ja kulttuureihin, jotta voitaisiin välttyä ennakkoluuloilta, kasvaa avoimuuteen ja välittämiseen. (s. 31-33)

Gloobaalien toimintavalmiuksien kannalta – olipa kyse sitten kaupankäynnistä, diplomatiasta tai matkailusta – uskonnonopetus kuuluu koulun avainaineisiin. Moniuskontoistuva, suomalainen yhteiskunta tarvitsee yhä enemmän valmiuksia kulttuurienväliseen kompetenssiin: **uskontojen vuoropuheluun ja keskinäiseen ymmärtämiseen.** Tätä korostaa myös Opetusministeriön strategia 2015. Koulun toimintakulttuurissa erilaiset uskonnot tulisi nähdä erilaisuuden tuottamana positiivisena voimavarana. Globalisoituvassa maailmassa informaatio ja aatteet leviävät nopeasti mantereelta toiselle. Yhdentyvä maailma ei kuitenkaan tarkoita, että kansallinen- tai kulttuuri-identiteetti sulautuisi yleismaailmalliseen tai edes yleiseurooppalaiseen identiteettiin. Tämä pakottaa ihmiset perustelemaan omia uskomuksiaan entistä perusteellisemmin. Uskonnot koskettavat ihmisten syvimpiä tunteita, eikä yhteiskunnan kannalta ole yhdentekevää, millaisin tiedoin ihmiset uskontoon liittyviä mielipiteitään muodostavat. Kansalaiskasvatuksen näkökulmasta uskonnonopetuksessa tulee tarkastella, **millaisen kontribuution uskonnot voivat tuoda oikeudenmukaisen ja demokraattisen yhteiskunnan rakentamiseen.** Suomalainen malli oppilaan oman uskonnon opettamisesta antaa uskonnonopetukselle oikeuden olla elävässä yhteydessä kansakunnan kulttuuriin ja historiaan, mikä luo hedelmällisen lähtökohdan kansalaisuuskasvatukselle toteutumiseksi osana uskontokasvatusta. Tämä on varmin tapa kasvattaa hyviä suomalaisia riippumatta siitä, mikä on heidän uskontonsa.

Suomalainen uskonnonopetus toteuttaa positiivista uskonnonvapautta, vahvistaa lapsen ja nuoren omaa identiteettiä sekä tunnustaa uskonnon merkityksen osana yksilön ja yhteisön tapakulttuuria. Tutkimusten mukaan (ks. esim. Räsänen 2006) suomalaiset arvostavat asiallista, puolueetonta ja kiihкотonta uskonnonopetusta. Tulevaisuuden tärkeä haaste suomalaisessa kasvatustaloudessa on edelleen kehittää pienryhmäisten uskontojen uskonnonopetusta ja panostaa opettajien täydennyskoulutukseen. Uskonnonopetus voi tarjota oppilaalle muutakin kuin tiedollista pääomaa – oppilaalla on oltava vapaus valita oma elämänsä katsomuksensa rationaalisin ja autonomisin perustein. Siten laadukas ja kriittinen uskonnonopetus on erottamaton osa myös huomispäivän suomalaista koulua.

Tulevaisuuden Suomessa tarvitaan sekä uskontojen ja katsomusten tuntemusta että kykyä puhua uskonnoista. Suomen uskonnonopettajain liitto pitää tärkeänä, että **uskonnonopetuksen asemaa vahvistetaan** uudessa tuntijakoratkaisussa. Nyt uskonnonopetukseen varattu tuntimäärä on niin suppea, että uskonnolle oppiaineena asetetut yksilöä, kulttuuria ja yhteiskuntaa rakentavat tavoitteet on työlästä saavuttaa.

Kirjallisuus

- Giddens, A. (1999): *Runaway World. How Globalisation is Reshaping our Lives*. London: Profile Books.
- Hobson, P.R. & Edwards, J. S. (Eds.) (1999): *Religious Education in a Pluralistic Society. The Key Philosophical Issues*. London – Portland, Oregon: Woburn Press.
- Jackson, R. (2009): *The Development of Religious Education in England: Representing Religious Minorities*. Esitelmä Teaching Different Religions in School: European Approaches -symposiumissa 1.6.2009.
- Kallioniemi, A. (2009): *Estimating Current Finnish System from English Viewpoint*. Esitelmä Teaching Different Religions in School: European Approaches -symposiumissa 1.6.2009.
- Kallioniemi, A. (1998): *Huomisen uskonnonopetus*. Kristillinen kasvatus 2–3/1998. (<http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/kksv/19982/arto.htm>)
- Ketola, K. (2008): *Uskonnot Suomessa 2008*. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 102.
- Laine, K. (2000): *Koulukuvia. Koulu nuorten kokemistilana*. SoPhi 43. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Matilainen, M. (2009): *Human Rights Education in the Perspective of the Finnish Upper Secondary School*. Article included in Conference Proceedings CD –rom and presented in IAIE-Annual Conference 2009, Intercultural Education: Paideia, Polity, Demoi. 22-26.6.09 Athens, Greece.
- Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:4, *Kansainvälisyyskasvatus 2010. Ehdotus kansalliseksi kansainvälisyyskasvatuksen toimenpideohjelmaksi*.
- Opetusministeriön julkaisuja 2003:11 *Opetusministeriön strategia 2015* Räsänen, A. (2006): *Koulun uskonnonopetus*. Suomalaisten käsitykset uskonnonopetuksen luonteesta ja sisällöstä.
- Schweitzer, F. (2001): *Religious education beyond the nation state: the challenge of supranational and global developments*. In Francis, L.J., Astley, J. and Robbins, M. (Eds.) *The Fourth R for the Third Millennium. Education in Religion and Values for the Global Future*. The International Seminar on Religious Education and Values (ISREV). Ireland: Lindisfarne Books, 159–176.
- Suomen Unesco -toimikunta (2000): *Ihmisoikeuskasvatuksen käsikirja*. Suomen Unesco-toimikunnan julkaisuja no. 78. Elo, P., Hakala, O., Häkkinen, K., Savolainen, J. & Toppinen, T. (toim. & käännös). Helsinki.
- Tirri, K., Kallioniemi, A. & Terho, T. (2004): *Uskonnonopettajiksi pyrkivien näkemykset uskonnonopetuksen tehtävästä nyky-yhteiskunnassa*. Teoksessa Sirkka Ahonen & Anu Siikaniva (toim.) *Eurooppalainen ulottuvuus*. Ainedidaktinen symposiumi Helsingissä 6.2.2004. Helsinki: Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen tutkimuksia 252, 380–391.
-

Perusopetuksen kokonaistuntimäärää on lisättävä

Perusopetuksen tuntijakoratkaisua tehtäessä tulee ottaa huomioon koulutuksen vaikuttavuus sekä yksilöön että yhteiskuntaan. Viime vuosina suomalaiset peruskoulunsa päättävät ovat edustaneet huippua kansainvälisissä tutkimuksissa, kun on verrattu äidinkielen, matematiikan ja luonnontieteiden osaamista. Toisaalta tutkimusten mukaan vertailtaessa kouluviihtyvyyttä ja hyvinvointia suomalaiset nuoret ovat sijoittuneet häntäpäähän. Suomalaiset opettajat ovat koulutukseltaan maailman huippuluokkaa.

Suomessa annetaan toiseksi vähiten opetusta peruskouluikäisille. Vain Viro on meidän alapuolellamme. OECD-maiden perusopetusikäisten kokonaistuntimäärä on noin 7000 tuntia. Suomessa samanikäisten kokonaistuntimäärä on alle 6000 tuntia. Suomessa sijoitetaan huomattavasti vähemmän peruskouluikäisten opetukseen kuin OECD-maissa keskimäärin. OECD-maiden keskiarvo on 6,1 % bruttokansantuotteesta ja meillä 5,8 % bruttokansantuotteesta. Tämän mukaan **peruskoulumme on liian kiireinen ja ylitehokas**, millä seikalla voi olla kauaskantoisia negatiivisia seurauksia yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Edellisen vuoksi olisi järkevää **lisätä vähintään neljällä viikotunnilla perusopetuksen kokonaisminimituntimäärää**. Myös lisäyksen jälkeen antaisimme edelleen yli kahdeksansataa tuntia vähemmän opetusta perusopetuksessa kuin OECD-maat keskimäärin.

Nyt tehtävää tuntijakoratkaisua toteutettaessa on katsottava tämänhetkisen taloudellisen tilanteen tuolle puolen. On tärkeää muistaa, että koulutuksen vaikutukset kestävät koko elämänkaaren ajan. Sillä voidaan estää syrjäytymistä ja lisätä tulevien sukupolvien osallisuutta, elämänhallintataitoja, lisäkoulutusvalmiutta ja kokonaisuonnellisuutta. Tänäkin koulutuksesta säästetty euro joudutaan maksamaan moninkertaisesti sosiaalisina ja muina ongelmina.

Tällä hetkellä suurimmassa osassa perheitä molemmat vanhemmat ovat työelämässä. Siksi yhteiskuntamme sijoittaa runsaasti koulupäivän jälkeiseen toimintaan. Olisi järkevää, että koulupäivän tunteja lisätään, jotta lapset saisivat enemmän turvallisten ja pätevien opettajien johdolla ohjausta ja opetusta.

Kokonaistuntimäärän lisääminen helpottaisi myös taito- ja taideaineiden sekä harvinaisten kielten ongelmaa. Koulussa tulee vahvistaa myös niiden aineiden asemaa, jotka edistävät lapsen kokonaisvaltaista persoonallisuuden kasvua ja valmistavat heitä laaja-alaiseen kulttuuriseen osaamiseen. Koulu ei saa olla pelkkä tiedon tehotankkauspaikka!

15.9.2009

Hannu Koskinen
Suomen uskonnonopettajain liiton SUOL ry:n puheenjohtaja

Katsomusaineiden opiskelu

Perusopetuksen vuosiluokilla 1–9 sekä lisäopetuksessa katsomusaineina on opiskeltu eri uskontoja ja elämäkatsomustietoa. Katsomusaineiden opiskelu jakautui vuonna 2007 siten, että 94 prosenttia opiskelijoista oli valinnut evankelis-luterilaisen uskonnon, lähes 3 prosenttia elämäkatsomustiedon, runsas 1 prosentti ortodoksisen uskonnon ja loput muita uskontoja. Noin 1 prosentti opiskelijoista oli jäänyt katsomusaineiden opiskelun ulkopuolelle. Osuudet ovat pysyneet miltei vakiona vuodesta 2005 vuoteen 2007, vaikka oppilasmäärä on vähentynyt noin 16 000 oppilaalla. 570 700 oppilasta vuonna 2007

Katsomusaine	2007	
	Opiskelijoita	(%)
Evankelis-luterilainen uskonto	531 093	94
Ortodoksinen uskonto	5649	1,0
Elämäkatsomustieto	16 949	3
Muut uskonnot	11 299	2,0
Yhteensä	564 993	100,0
Eivät osallistuneet katsomusaineiden opisk.	5707	1,0

Katsomusaineiden opiskelu

Lukion katsomusaineina opiskellaan eri uskontoja ja elämäkatsomustietoa. Katsomusaineiden opiskelu jakautui vuonna 2007 siten, että noin 94 prosenttia opiskelijoista oli valinnut evankelis-luterilaisen uskonnon, lähes viisi prosenttia elämäkatsomustiedon, runsas prosentti ortodoksisen uskonnon ja loput opiskelivat muita uskontoja. Noin yksi prosentti opiskelijoista oli jäänyt katsomusaineiden opiskelun ulkopuolelle. Vuonna 2007 evankelis-luterilaisen uskonnon osuus oli lievästi vähentynyt vuoteen 2006 verrattuna.

Katsomusaine	2006		2007	
	Opiskelijoita	(%)	Opiskelijoita	(%)
Evankelis-luterilainen uskonto	29 323	93,8	29 725	93,7
Ortodoksinen uskonto	328	1,1	393	1,2
Elämäkatsomustieto	1 436	4,6	1 439	4,5
Muut uskonnot	146	0,5	201	0,6
Yhteensä	31 233	100,0	31 758	100,0
Eivät osallistuneet katsomusaineiden opisk.	353	1,1	316	1,0

OPH:n tilastot